

Μέθοδοι Στατιστικής Επεξεργασίας των βαθμολογιών των υποψηφίων που έλαβαν μέρος στις Γραπτές Εξετάσεις 2023 για Εγγραφή και Κατάταξη στους Πίνακες Διορισίμων

1. Εισαγωγή

Το 2023 πραγματοποιήθηκαν, για τέταρτη φορά, Εξετάσεις για Εγγραφή και Κατάταξη στους Πίνακες Διορισίμων. Όλες οι ειδικότητες που εξετάστηκαν το 2023 είχαν, επίσης, εξεταστεί και σε μια ή περισσότερες από τις προηγούμενες εξεταστικές περιόδους (2021, 2019 και 2017).

Σύμφωνα με τις πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας, οι βαθμολογίες των υποψηφίων έτυχαν στατιστικής επεξεργασίας, η οποία περιγράφεται, πολύ σύντομα πιο κάτω (εκτενέστερες περιγραφές είναι διαθέσιμες σε παλαιότερες ανακοινώσεις της Υπηρεσίας Εξετάσεων).

2. Περιγραφή της μεθοδολογίας για τη συγκρισιμότητα των βαθμολογιών των εξετάσεων των περιόδων 2017, 2019, 2021 και 2023

Προκειμένου να διασφαλιστεί η συγκρισιμότητα των βαθμολογιών των εξεταστικών περιόδων 2017, 2019, 2021 και 2023, για κάθε ειδικότητα εφαρμόστηκε στατιστική επεξεργασία των αντίστοιχων βαθμολογιών σε δύο στάδια.

(α) Στο πρώτο στάδιο, για κάθε ειδικότητα, υπολογίστηκε ο βαθμός δυσκολίας της εξέτασης του 2023 σε σχέση με τον βαθμό δυσκολίας της προηγούμενης εξεταστικής περιόδου (π.χ. 2021), ο οποίος είναι ήδη σταθμισμένος σε σχέση με το βαθμό δυσκολίας του μαθήματος στην εξέταση του 2017 που αποτελεί και το σημείο αναφοράς. Αυτό το στάδιο ήταν απαραίτητο, προκειμένου να εξευρεθεί η βαθμολογία της εξέτασης του 2023 που αντιστοιχεί με το 50% της βαθμολογίας του 2017, που αποτελούσε και το βασικό κριτήριο επιτυχίας/αποτυχίας στην εξέταση. Στην περίπτωση ειδικοτήτων που εξετάστηκαν για πρώτη φορά το 2019, ο βαθμός δυσκολίας της εξέτασης του 2019 θεωρείται το βασικό κριτήριο επιτυχίας/αποτυχίας στην εξέταση.

(β) Στο δεύτερο στάδιο, οι βαθμολογίες μετασχηματίστηκαν σύμφωνα με τη μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε το 2017, προκειμένου ο αριθμός μορίων των υποψηφίων του 2017, του 2019, του 2021 και του 2023 να είναι άμεσα συγκρίσιμος.

Στις πιο κάτω παραγράφους, περιγράφονται πιο αναλυτικά τα δύο στάδια στατιστικής επεξεργασίας.

Στάδιο 1: Για κάθε ειδικότητα υπολογίστηκε η διαφορά του βαθμού δυσκολίας των εξετάσεων των εξεταστικών περιόδων 2021 και 2023. Για κάθε ειδικότητα υπολογίστηκε ένας δείκτης D_{23} όπου:

Στάδιο 1^α:

Αναπροσαρμοσμένος βαθμός του 2023 = Αρχική βαθμολογία εξέτασης του 2023 + D_{23} .

Νοείται ότι το D_{23} έχει θετική τιμή αν η εξέταση το 2023 ήταν πιο δύσκολη από αυτήν του 2021. Το D_{23} παίρνει αρνητική τιμή, αν η εξέταση το 2023 ήταν ευκολότερη από αυτήν του 2021. Στην περίπτωση, βέβαια, που οι εξετάσεις των δύο περιόδων ήταν της ίδιας δυσκολίας, η τιμή του D_{23} είναι 0.

Υπενθυμίζεται, ωστόσο, ότι για κάθε ειδικότητα έχει ήδη υπολογιστεί η διαφορά του βαθμού δυσκολίας των εξετάσεων των εξεταστικών περιόδων 2017, 2019 και 2021. Για κάθε ειδικότητα, υπολογίστηκε ήδη ένας σχετικός δείκτης για τις προηγούμενες εξεταστικές περιόδους (π.χ. δείτε το σχετικό αρχείο «[Μέθοδοι στατιστικής επεξεργασίας](https://sch.cy/ed/231/nsde-2019-statistiki-epexergasia-vathmologion.pdf)» του 2019: <https://sch.cy/ed/231/nsde-2019-statistiki-epexergasia-vathmologion.pdf>).

Ως εκ τούτου, προκειμένου να σταθμίσουμε «αλυσιδωτά» τις βαθμολογίες του 2023 με αυτές του 2017, μέσω των εξετάσεων του 2019 και του 2021, ο τελικός αναπροσαρμοσμένος βαθμός του 2023, για το Στάδιο 1, υπολογίζεται ως εξής:

Στάδιο 1^β:

Αναπροσαρμοσμένος βαθμός 2023 = Αρχική βαθμολογία εξέτασης 2023 + D_{23} + D_{21} + D_{19} .

Στάδιο 2: Για κάθε ειδικότητα οι αναπροσαρμοσμένες βαθμολογίες που προέκυψαν από το Στάδιο 1 μετασχηματίστηκαν με τη μέθοδο που είχε χρησιμοποιηθεί το 2017. Η μέθοδος περιγράφεται αναλυτικά στο σχετικό κείμενο που είχε δημοσιευτεί στις 30.3.2018 και το οποίο είναι διαθέσιμο στον ακόλουθο ιστότοπο της Υπηρεσίας Εξετάσεων:

https://sch.cy/ed/117/2018_03_30_statistiki_epexergasia_vathmologion.pdf

3. Μέθοδοι υπολογισμού των δεικτών D_{23} , D_{21} και D_{19}

Ο υπολογισμός του βαθμού δυσκολίας μιας εξέτασης σε σχέση με το βαθμό δυσκολίας μιας άλλης εξέτασης που προηγήθηκε χρονικά είναι διαδικασία πολύπλοκη. Συνήθως, η διεθνής βιβλιογραφία αλλά και η διεθνής πρακτική απαιτούν την αξιοποίηση «κοινών ερωτήσεων». Αυτό σημαίνει ότι κάποιες από τις ερωτήσεις των εξετάσεων του 2017 ή/και του 2019 θα έπρεπε να επαναχρησιμοποιηθούν και στις εξετάσεις του 2021 ή και του 2023. Η διαδοχική στάθμιση της δυσκολίας εξετάσεων σειριακά από χρόνο σε χρόνο (π.χ. του 2023 με το 2021 και του 2021 με το 2019 κτλ) είναι γνωστή στη βιβλιογραφία ως «αλυσιδωτή» («chain») και ο αναγνώστης παραπέμπεται στον Guo (2010) για περισσότερες λεπτομέρειες. Αν και σε κάποιες χώρες τέτοιου είδους σταθμίσεις με κοινές ερωτήσεις είναι υπόθεση ρουτίνας, η αξιοποίηση «κοινών ερωτήσεων» σε δημόσιες εξετάσεις είναι εκτός συζήτησης στην Κυπριακή πραγματικότητα. Για περισσότερες τεχνικές λεπτομέρειες για τη μέθοδο των «κοινών ερωτήσεων» παραπέμπουμε στους Kolen and Brennan (2014).

Μια άλλη συνηθισμένη πρακτική στο εξωτερικό, προκειμένου να υπολογιστεί ο βαθμός δυσκολίας μιας εξέτασης σε σχέση με το βαθμό δυσκολίας μιας άλλης εξέτασης που προηγήθηκε, είναι η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των «κοινών υποψηφίων». Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι για τον υπολογισμό του D_{23} θα πρέπει να συγκριθούν τα αποτελέσματα των υποψηφίων που παρακάθισαν στην εξέταση του 2023 με την εξέταση του 2021. Επειδή ο αριθμός των υποψηφίων που εξετάζονται από χρόνο σε χρόνο είναι μεγάλος (π.χ. υπήρχαν πέραν των 1700 υποψηφίων που εξετάστηκαν στη Γνώση Ελληνικής Γλώσσας και το 2017 και το 2019), η μέθοδος των «κοινών υποψηφίων» προκρίθηκε ως μια από τις μεθόδους που αξιοποιήθηκαν για τον υπολογισμό των δεικτών D.

Αν και η μέθοδος των «κοινών υποψηφίων» είναι πολύ χρήσιμη, αποφασίστηκε να διασταυρωθούν τα αποτελέσματά της με αυτά άλλων τεχνικών προκειμένου να επιτευχθεί ελαχιστοποίηση του στατιστικού σφάλματος. Μελετώντας τη διεθνή πρακτική και τη διεθνή βιβλιογραφία προκρίθηκε η επιπρόσθετη χρήση τεχνικών που

έχουν ήδη περιγραφεί στο σχετικό αρχείο για τη Στατιστική Επεξεργασία των βαθμολογιών των εξετάσεων του 2019. Αξίζει να αναφερθεί ότι οι μέθοδοι αυτές αξιοποιούνται διεθνώς σε εξετάσεις υψηλού διακυβεύματος. Για παράδειγμα, χρησιμοποιούνται για να διατηρηθούν σταθερά από χρόνο σε χρόνο τα επίπεδα δυσκολίας των γνωστών εξετάσεων GCE A' Level. Επίσης χρησιμοποιούνται σε διάφορες χώρες (π.χ. Αυστραλία, Αγγλία) για να διατηρείται από χρόνο σε χρόνο η συγκρισιμότητα των επιπέδων των εξετάσεων για πιστοποίηση άσκησης του ιατρικού επαγγέλματος (οι γνωστές «medical licensing exams»). Για πιο πολλές πληροφορίες παραπέμπουμε στους Ward, Chiavaroli, Fraser et al. (2018).

Για κάθε ειδικότητα αξιοποιήθηκε αριθμός από αυτές τις τεχνικές για τον υπολογισμό των δεικτών D. Για κάθε ειδικότητα οι διάφορες εκτιμήσεις του D συνυπολογίστηκαν προκειμένου να υπολογιστεί ένα συνολικό D με το ελάχιστο δυνατό σφάλμα.

4. Σύνθεση των δεικτών D από διαφορετικές μεθόδους

Δεν ήταν πρακτικά δυνατόν να αξιοποιηθούν όλες οι μέθοδοι στάθμισης για όλες τις ειδικότητες λόγω πρακτικών δυσκολιών. Για παράδειγμα, κάποιες ειδικότητες είχαν πολύ μικρό αριθμό υποψηφίων, άρα κάποιες μέθοδοι δεν μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν. Ωστόσο, έγινε κάθε προσπάθεια να συνδυαστούν όσο το δυνατόν περισσότερες μέθοδοι για κάθε ειδικότητα, ώστε να έχουμε πολλαπλές πηγές πληροφόρησης και να πετύχουμε ελαχιστοποίηση του σφάλματος μέσω της τριγωνοποίησης των αποτελεσμάτων.

Κάθε μέθοδος αποδίδει μια εκτίμηση για το D και ένα τυπικό σφάλμα για αυτή την εκτίμηση. Προκειμένου να αποδώσουμε σε κάθε δείκτη D μια «δίκαιη» βαρύτητα, αξιοποιήσαμε το μέγεθος του τυπικού σφάλματος. Σε πιο επισφαλείς εκτιμήσεις (με μεγάλο σφάλμα) δόθηκε μικρότερη βαρύτητα. Ο μέσος όρος (weighted average), για κάθε ειδικότητα, υπολογίστηκε ως:

$$\text{Συνθετικός μέσος όρος } D = \frac{\sum m \cdot w_m \cdot D_m}{\sum m \cdot w_m}$$

όπου

$$w_m = 1 / (\text{SE}_m \cdot \text{SE}_m)$$

και w_m υποδηλώνει τη βαρύτητα του δείκτη για τη μέθοδο m (για όσες μεθόδους αξιοποιήθηκαν για τη στάθμιση των αποτελεσμάτων κάθε ειδικότητας).

5. Συμπερασματικά

Η διεθνής βιβλιογραφία και η διεθνής πρακτική προτείνουν πολλές μεθόδους για τη διαχρονική στάθμιση εξεταστικών δοκιμών. Προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η ακρίβεια στους υπολογισμούς και προκειμένου να πετύχουμε την πιο δίκαιη διαχρονική στάθμιση, αξιοποιήθηκε μια μεγάλη συλλογή από μεθόδους, κατά τα πρότυπα άλλων Ευρωπαϊκών χωρών.

Κάθε μία από αυτές τις μεθόδους που αξιοποιήθηκαν έχει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Σε κάθε περίπτωση, η ομάδα των ειδικών που έφερε σε πέρας τη διαδικασία της στάθμισης διερεύνησε διεξοδικά τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα της κάθε μεθόδου και αξιοποίησε μόνο τις πιο κατάλληλες για κάθε ειδικότητα.

Για περισσότερες πληροφορίες, ενδιαφερόμενοι με εξειδικευμένες γνώσεις παραπέμπονται σε σχετική βιβλιογραφία που παρατίθεται στο τέλος αυτού του κειμένου.

Αναφορές και βιβλιογραφία

Bramley, T. & Vidal Rodeiro, C.L. (2014). Using statistical equating for standard maintaining in GCSEs and A levels. Cambridge Assessment Research Report. Cambridge, UK: Cambridge Assessment.

Bramley, T. (2018, November). Evaluating the 'similar items method' for standard maintaining. Paper presented at the 19th annual conference of the Association for Educational Assessment in Europe, Arnhem-Nijmegen, The Netherlands.

Brandon, P. R. (2004). Conclusions about frequently studied modified Angoff standard-setting topics. *Applied Measurement in Education*, 17(1), 59-88.

Guo, H. (2010). Accumulative equating error after a chain of linear equatings. *Psychometrika*, 75(3), 438-453.

Hambleton, R. K., & Plake, B. S. (1995). Using an extended Angoff procedure to set standards on complex performance assessments. *Applied Measurement in Education*, 8(1), 41-55.

Keuning, J., Straat, J. H., & Feskens, R. C. (2017). The Data-Driven Direct Consensus (3DC) Procedure: New Approach to Standard Setting. In *Standard Setting in Education* (pp. 263-278). Springer, Cham.

Kolen, M. J., & Brennan, R. L. (2014). *Test equating, scaling, and linking: Methods and practices*. Springer Science & Business Media.

Livingston, S. A., Dorans, N. J., & Wright, N. K. (1990). What combination of sampling and equating methods works best? *Applied Measurement in Education*, 3(1), 73-95.

Ward, H., Chiavaroli, N., Fraser, J. et al. (2018). Standard setting in Australian medical schools. *BMC Medical Education*, 18, 80. <https://doi.org/10.1186/s12909-018-1190-6>